

Meta-analysis of the relationship among approach and avoidance motives for sacrifice and marital quality

Received:

Accepted:

Reza Khojastehmehr
khojasteh_r@scu.ac.ir

Professor, Department of Consulting, Faculty of Education Sciences and Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.
(Corresponding Author)

Zeynab Aghaei

MSc. in Family Counselling, Department of Consultation, Faculty of Education Sciences and Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

Morteza Omidian

Associate Professor, Department of Educational Psychology, Faculty of Education Sciences and Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

Abstract

In pursuing approach motives for sacrifice, spouses sacrifice to create a sense of increased happiness or intimacy with their spouse, whereas in pursuing avoidance motives for sacrifice, spouses sacrifice to avoid conflicts and disapproval. Approach motives for sacrifice lead to positive emotions and increase marital quality but avoidance motives for sacrifice are related with reductions in marital quality. The results of studies on the association between motives for sacrifice and marital quality are different and contradictory. The purpose of this study was to estimate the overall effect size of this association. To achieve this purpose, we searched the literature for dissertations and research articles published in scientific journals from 1998 to 2018. Based on our research inclusion criterion, 6 research studies, including 4 dissertations and 2 articles, were included in a meta-analysis measuring 18 estimates of effect size for the association between approach motives and marital quality and 18 estimates of effect size for the association between avoidance motives and marital quality. Investigating publication bias showed that studies on the association between approach and avoidance motives for sacrifice and marital quality were not biased. The results also showed a significantly positive correlation ($r=0.385$, $p<0.01$) between approach motives for sacrifice and marital quality and a negative correlation ($r=-0.185$) between avoidance motives for sacrifice and marital quality. According to Cohen's criteria, the effect size for the association between approach motives for sacrifice and marital quality is a modest effect and the association between avoidance motives for sacrifice and marital quality is a small effect. Investigating the role of moderator variables indicated that the magnitude of the effect size for approach motives for sacrifice is influenced by social and cultural context. Theoretical and practical implications of these results are discussed in detail.

Key words: *Meta-analysis, motives for sacrifice, marital quality*

Citation

Khojastehmehr, R., Aghaei, Z., & Omidian, M. (2019). Meta-Analysis of the Relationship Among approach and avoidance motives for Sacrifice and Marital Quality. *Family Counseling and Psychotherapy*, 1, 89-108

فرا تحلیل رابطه انگیزه‌های استقبالی و اجتنابی فداکاری با کیفیت زناشویی

دریافت: ۱۳۹۸-۰۲-۲۲ پذیرش: ۱۳۹۸-۰۶-۲۱

رضا خجسته مهر khojasteh_r@scu.ac.ir	استاد، گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران (نویسنده مسئول)
زینب آقائی	کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
مرتضی امیدیان	دانشیار، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

چکیده

در انگیزه‌های استقبالی فداکاری، همسران از خود گذشته برای شاد کردن یا برای صمیمیت بیشتر با همسر خود دست به فداکاری می‌زنند در حالی که در انگیزه‌های اجتنابی فداکاری، همسران برای اجتناب از تعارض و نارضایتی فداکاری می‌کنند. انگیزه‌های استقبالی فداکاری به احساسات مثبت و افزایش کیفیت زناشویی منجر می‌شود در صورتی که انگیزه‌های اجتنابی فداکاری با کاهش کیفیت زناشویی همراه است. باین حال برآیند پژوهش‌ها رابطه انگیزه‌های فداکاری و کیفیت زناشویی متفاوت و متناقض است؛ بنابراین هدف این پژوهش برآورد اندازه اثر کلی (همبستگی) انگیزه‌های فداکاری و کیفیت زناشویی بود. برای این منظور، پژوهش‌های انجام شده پیرامون رابطه این متغیرها، در پایان‌نامه‌ها و مقاله‌های انتشار یافته در مجله‌های علمی میان سال‌های ۱۹۹۸-۲۰۱۸ بررسی شد. ۶ پژوهش (۴ پایان‌نامه و ۲ مقاله) بر پایه معیارهای این پژوهش وارد فراتحلیل شدند. این ۶ پژوهش شامل ۱۸ اندازه اثر مستقل برای رابطه انگیزه‌های استقبالی فداکاری و کیفیت زناشویی و ۱۸ اندازه اثر مستقل برای رابطه انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و کیفیت زناشویی بود. برآیندهای حاصل از بررسی سوگیری انتشار، نشان‌دهنده نبود سوگیری انتشار بود. برآیندها نشان داد تراز اندازه اثر در مدل اثرهای تصادفی برای رابطه انگیزه‌های استقبالی و اجتنابی فداکاری با کیفیت زناشویی به ترتیب ۰/۳۸۵ و ۰/۱۸۵- است که در سطح $P < 0/01$ معنادار است. بر پایه معیار کوهن تراز اندازه اثر برای رابطه انگیزه‌های استقبالی فداکاری و کیفیت زناشویی اثری متوسط و برای رابطه انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و کیفیت زناشویی اثری کوچک ارزیابی می‌شود. بررسی نقش متغیرهای تعدیل‌کننده مشخص ساخت انگیزه‌های استقبالی یک متغیر وابسته به فرهنگ است. مضامین نظری و کاربردی یافته‌های این پژوهش به تفصیل مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

واژگان کلیدی: فراتحلیل، انگیزه‌های فداکاری، کیفیت زناشویی

خجسته مهر، رضا؛ آقائی، زینب و امیدیان، مرتضی. (۱۳۹۸). فراتحلیل رابطه انگیزه‌های استقبالی و

اجتنابی فداکاری با کیفیت زناشویی. مشاوره و روان‌درمانی خانواده، ۱: ۸۹-۱۰۸.

ارجاع

مقدمه

کیفیت زناشویی^۱ مفهومی چندبعدی است و شامل ابعاد گوناگون روابط زوجین مانند سازگاری^۲، رضایت^۳، شادی^۴، انسجام^۵ و تعهد^۶ می‌شود (Troxel, 2006). Lawrence, Barry, Langer & Brock (2009) کیفیت رابطه زناشویی را احساسات کلی همسران از شادمانی و رضایت آن‌ها از زندگی مشترک تعریف می‌کنند. کیفیت و بقای رابطه‌ی زناشویی به وجود عناصری بستگی دارد که باعث استحکام و تداوم این رابطه و ایجاد تفاهم می‌شود (Blair, 1993). فداکاری^۷ یکی از عواملی است که هنگام تعارض منافع و خواسته‌های همسران سبب کاهش تعارض میان همسران و افزایش کیفیت زناشویی آن‌ها می‌شود. پژوهش‌های متعددی به نقش حیاتی فداکاری در حفظ و بهبود روابط زناشویی اشاره می‌کنند (خجسته مهر، کراچیان و شیرالی‌نیا، ۱۳۹۳؛ دهقان پور، ۱۳۹۵؛ آلبوغییش، ۱۳۹۷؛ خجسته مهر، آقائی و امیدیان، ۱۳۹۷؛ Van Lange, Rusbult & et al, 1997; Stanley, Whitton, Sadberry, Clements & Markman, 2006; Impett & et al, 2010; Figuerres, 2008; Ruppel & Curran, 2012; Totenhagen, Curran, Serido & Butler, 2013; Tang, Curran & Arryo, 2014; Stafford, David, & McPherson, 2014; خجسته مهر، کاوند و سودانی، ۲۰۱۷). باین حال همه فداکاری‌ها برای روابط مفید نیستند. فداکاری با توجه به اینکه هدف و انگیزه افراد برای گذشتن از منافع و علائق خود در زندگی مشترک و دادن اولویت به خواسته‌های همسرشان چه بوده است، نتایج و پیامدهای متفاوتی برای زندگی مشترک و رابطه زوجین به همراه دارد (Impett & Gordon, 2008). انگیزه‌های فداکاری به‌عنوان عوامل سوق‌دهنده افراد به فداکاری برای شریک زندگی‌شان تعریف شده است (Figuerres, 2008). پژوهش‌هایی که با رویکرد استقبالی-اجتنابی^۸ هدایت می‌شوند نشان داده است که انگیزه‌های افراد برای فداکاری تجربیات عاطفی و احساس آن‌ها در مورد روابطشان را شکل می‌دهد (Impett, Le, Asyabi-Eshghi, Day, & Kogan, 2013). Gable & Reis^۹ (2001)، به نقل از (Figuerres, 2008) معتقدند که در روابط نزدیک و صمیمی انگیزه‌های استقبالی و اجتنابی وجود دارد. در انگیزه‌های استقبالی، رفتار به وسیله یک رویداد یا احتمال مثبت برانگیخته و هدایت می‌شود. درحالی‌که در انگیزه‌های اجتنابی، رفتار بوسیله یک رویداد یا احتمال منفی هدایت می‌شود (Elliot, 1999)، به نقل از (Elliot, Chirkov, Kim, & Sheldon, 2001). در انگیزه‌های استقبالی^{۱۱} افراد برای شاد کردن همسر یا صمیمیت بیشتر و در انگیزه‌های اجتنابی برای اجتناب از تعارض، نارضایتی یا

-
1. marital quality
 2. adjustment
 3. satisfaction
 4. happiness
 5. solidarity
 6. commitment
 7. sacrifice
 8. approach-avoidance perspective
 9. Gable, S. L., & Reis, H. T.
 10. Elliot, A.
 11. approach motiveness

از دست دادن علاقه به رابطه فداکاری می‌کنند (Gable & Reis, 2001 به نقل از Figurres, 2008). انگیزه‌های استقبالی فداکاری منجر به احساسات مثبت و افزایش رضایت زناشویی می‌شود در صورتی که انگیزه‌های اجتنابی منجر به کاهش رضایت و پایداری^۱ ارتباطی می‌شود (سلطانزاده‌اهواری، ۱۳۹۱؛ آلبوغبیش، ۱۳۹۷; Neff & Harter, 2002; Impett, Gable & Peplau, 2005; Elliot, Gable, & Mapes, 2006; Figurres, 2008; Impett & et al, 2010; Impett & et al, 2012; Mattingly & Clark, 2012; Impett, Gere, Kogan, Gordon & Keltner, 2014).

Wieselquist, Rusbult, Foster, & Agnew (1999، به نقل از Impett & et al, 2005) معتقدند در نتیجه چشم‌پوشی همسران از علائق خود، اعتماد^۲ و اطمینان همسرشان به آن‌ها به‌عنوان فردی که پاسخگو و مراقب نیازهای آن‌ها است افزایش می‌یابد البته این افزایش اعتماد مربوط به زمانی است که افراد بر این باورند که همسرشان برای شادی و خشنودی آن‌ها نگران است و نه وقتی که فکر می‌کنند همسرشان صرفاً برای جلوگیری از تعارض یا انتقاد تلاش می‌کند. نتایج بررسی Impett, Javam, Le, Asyabi-Eshghi, & Kogan (2013) نشان داد افرادی که با انگیزه‌های استقبالی فداکاری می‌کنند در مقایسه با افرادی که با انگیزه‌های اجتنابی فداکاری می‌کنند از حس مثبت‌تری در مورد فداکاری برخوردارند و هنگام فداکاری برای همسر خود احساس خوشبختی بیشتری می‌کنند. پژوهش کاوند (۱۳۹۰) نیز نشان داد هم برای زنان و هم برای مردان میان انگیزه‌های استقبالی فداکاری و صمیمیت زناشویی همبستگی مثبتی وجود دارد ولی میان انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و صمیمیت زناشویی مردان و زنان رابطه منفی معناداری به‌دست نیامد. Figurres (2008) هر دو انگیزه استقبالی و اجتنابی را بر کیفیت زناشویی مؤثر می‌داند. از دیگر سو نتایج پژوهش سلطانزاده‌اهواری (۱۳۹۱) بیانگر عدم اثر مستقیم مثبت انگیزه‌های استقبالی فداکاری در مردان و زنان بر کیفیت زناشویی آن‌ها است؛ در واقع این نتایج نشان داد که انگیزه‌ی استقبالی فداکاری به خودی خود بر کیفیت زناشویی افراد اثر مثبت ندارد بلکه هم در مردان و هم در زنان این انگیزه‌ها از طریق رفتارهای فداکارانه بر کیفیت زناشویی آن‌ها اثر مثبت غیرمستقیم دارد؛ این پژوهش همچنین بیانگر اثر منفی مستقیم انگیزه‌های اجتنابی فداکاری در زنان و مردان بر کیفیت زناشویی آن‌ها بود؛ اما در پژوهش Impett & et al (2005) انگیزه‌های فداکاری حتی پس از کنترل فراوانی فداکاری نیز دارای رابطه معنادار با کیفیت رابطه بود. نتایج پژوهش ایمپت و همکاران نشان داد که انگیزه‌های فداکاری نسبت به انواع خاص فداکاری پیش میان قوی‌تری برای بهزیستی فردی و کیفیت رابطه هستند. با این حال نتایج پژوهش Mattingly (2008) نشان داد انگیزه برای فداکاری، رابطه‌ای با ادراک کیفیت زناشویی ندارد. Mattingly شواهدی مبنی بر تأثیرگذاری انگیزه‌های استقبالی و اجتنابی بر کیفیت روابط و رضایت از رابطه بدست نیاورد. همچنین پژوهش Impett & et al (2010) نشان داد فداکاری با انگیزه‌های استقبالی با افزایش کیفیت رابطه روزانه همبستگی دارند. ولی

1. stability

2. trust

فداکاری با انگیزه‌های اجتنابی با کیفیت رابطه روزانه همبستگی معناداری ندارد. در این پژوهش پس از کنترل مدت زمان رابطه و رضایت و تعهد اولیه، ارتباط میان اهداف استقبالی و کیفیت رابطه روزانه همچنان معنادار باقی ماند. همچنین پس از کنترل رضایت پایه در پیگیری یک ماهه اهداف استقبالی، افزایش رضایت ارتباطی و اهداف اجتنابی کاهش رضایت ارتباطی را پیش‌بینی کردند.

برخی پژوهش‌ها تأثیر متفاوت انگیزه‌های استقبالی و اجتنابی فداکاری بر کیفیت زناشویی را ناشی از اصالت^۱ یا احساس واقعی بودن می‌دانند. اصالت یعنی رفتار کردن به شیوه هماهنگ و سازگار با احساسات درونی^۲، نگرش‌ها^۳ و باورها^۴ی خود و بخش مهمی از بهزیستی روانشناختی^۵ و عملکرد فردی^۶ است (Kernis, & Goldman^۷, 2006; Sheldon, Ryan, Rawsthorne, & Ilardi^۸, 1997; Wood, Linley, Maltby, & Joseph^۹, 2008). به نقل از (Impett, Le & et al, 2013). در فداکاری با انگیزه استقبالی، افراد هنگام فداکاری برای همسر احساس اصالت بیشتری دارند و این به نوبه خود سبب می‌شود آن‌ها احساس بهتری نسبت به فداکاری داشته و بهزیستی ارتباطی^{۱۰} بیشتری تجربه کنند. در حالیکه در شرایط اجتنابی احساس اصالت کمتر، سبب می‌شود افراد احساس خوبی نسبت به رفتار فداکارانه خود نداشته باشند و بهزیستی ارتباطی کمتری تجربه کنند (Impett, Javam & et al, 2013). علاوه بر این هیجاناتی که افراد طی فداکاری تجربه می‌کنند می‌تواند بر جهت رابطه‌ی انگیزه‌های فداکاری با کیفیت زناشویی تأثیرگذار باشد. چرا که افراد با انگیزه‌های استقبالی فداکاری در مقایسه با افراد دارای انگیزه‌های اجتنابی فداکاری در هنگام چشم‌پوشی کردن از منافع خود برای همسر، عواطف مثبت‌تری تجربه می‌کنند و این موضوع به افزایش کیفیت زناشویی آن‌ها منتهی می‌شود (Impett & et al, 2010 & Impett & et al, 2014).

Downey, Freitas, Michaelis, & Khouri^{۱۱} (1998)، به نقل از (Figurres, 2008) معتقدند فداکاری برای اجتناب از تعارض، ممکن است موجب آسایش خاطر و رفع نگرانی شود اما می‌تواند موجب اضطراب و تنش ناشی از تعارضی شود که تلاش می‌شود از آن اجتناب شود. بررسی ادبیات رابطه انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و کیفیت زناشویی نیز نشان داده است که فداکاری برای اجتناب از پیامدهای منفی در روابط

-
1. authenticity
 2. inner feelings
 3. attitudes
 4. beliefs
 5. psychological well-being
 6. interpersonal functioning
 7. Kernis, M. H., & Goldman, B. M.
 8. Sheldon, K. M., Ryan, R. M., Rawsthorne, L. J., & Ilardi, B.
 9. Wood, A. M., Linley, P. A., Maltby, J., Baliousis, M., & Joseph, S.
 10. relationship well-being
 11. Downey, G., Freitas, A. L., Michaelis, B., & Khouri, H

عاشقانه ماهیتا مضر و هزینه‌بر^۱ است. (سلطان‌زاده اهوازی، ۱۳۹۱؛ Figures, 2008; Impett & et al, 2010 & Impett & et al, 2014) با این حال گاهی نیز نتایج پژوهش‌ها نشانگر نبود ارتباط میان این دو متغیر است (کاوند، ۱۳۹۰؛ Mattingly, 2008). برخی پژوهش‌ها به بررسی نقش تفاوت‌های فرهنگی در این زمینه پرداخته‌اند. فرهنگ، مؤلفه‌ای مهم در شکل‌دهی فرایندهای شناختی، عاطفی و انگیزشی افراد است (Markus, 1998 & Shweder^۳ & et al, 1996 & Kitayama, & Heiman^۲, 2001). به نقل از Elliot & et al, 2001. افراد در فرهنگ‌های جمع‌گرا^۴ عقاید قوی‌تری در مورد اهمیت فدا کردن اهداف شخصی برای انجام مسئولیت‌های اجتماعی دارند (Miller, Chakravarthy, & Das^۵, 2008). به نقل از Impett, Le & et al, 2013). انگیزه‌های اجتنابی فداکاری در جوامع فردگرا^۶ (ایالات متحده) پیش‌بین پیامدهای منفی برای افراد است ولی در فرهنگ‌های جمع‌گرا انگیزه‌های اجتنابی فداکاری با پیامدهای منفی همراه نیست (Elliot & et al, 2001). Impett, Le & et al (2013) نیز در پژوهش خود نشان دادند که انگیزه اجتنابی فداکاری منجر به پیامدهای منفی نمی‌شود؛ آن‌ها این موضوع را ناشی از میزان وابستگی متقابل^۷ افراد می‌دانند؛ نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که تفاوت‌های فردی در وابستگی متقابل - یعنی میزانی که افراد روابط اجتماعی و ارتباط با دیگران را ارزشمند می‌دانند (Markus, Kitayama, 1991) - پیامدهای فردی و میان فردی فداکاری برای اجتناب از پیامدهای منفی در روابط را شکل می‌دهد. افراد با وابستگی متقابل کمتر، هنگام فداکاری برای اهداف اجتنابی احساس عدم اصالت^۸ می‌کنند که این فقدان اصالت به نوبه خود از بهزیستی و کیفیت رابطه آن‌ها می‌کاهد. در مقابل افراد با وابستگی متقابل بالا هنگام فداکاری با اهداف اجتنابی، نه احساس عدم اصالت می‌کنند و نه هزینه‌ها را تجربه می‌کنند چرا که آن‌ها احتمالاً قادر به حفظ هماهنگی اجتماعی هستند که برای آن‌ها بسیار ارزشمند است.

بنابراین با توجه به نتایج ناهماهنگ و متفاوت مشاهده شده در ادبیات پژوهشی رابطه انگیزه‌های استقبالی و اجتنابی فداکاری با کیفیت زناشویی و نبود پژوهشی به صورت فراتحلیل^۹ که ترکیب این پژوهش‌ها را مورد ارزیابی قرار داده باشد استفاده از روش فراتحلیل برای تلخیص و نتیجه‌گیری از این پژوهش‌ها و روشن ساختن مسیر پژوهش‌های آتی در این زمینه ضروری می‌باشد. با توجه به موارد ذکر شده و نتایج متفاوت در مورد نقش فرهنگ در رابطه میان این متغیرها هدف پژوهش حاضر پاسخ به پرسش‌های زیر است:

1. costly
2. Markus, H., Kitayama, S., & Heiman, R.
3. Shweder, R
4. collectivist
5. Markus, H., Kitayama, S., & Heiman, R.
6. individualist
7. interdependent
8. inauthentic
9. meta-analysis

۱. اندازه اثر کلی (همبستگی) انگیزه‌های استقبالی و اجتنابی فداکاری و کیفیت زناشویی چه میزان است؟
۲. آیا محل پژوهش رابطه میان این متغیرها را تعدیل می‌کند؟

روش پژوهش

در این پژوهش از روش آماری فراتحلیل استفاده شد و در آن ابتدا نتایج حاصل از مطالعات منفرد اولیه جمع‌آوری و به منظور دستیابی به اندازه اثر کلی با هم ترکیب شدند. برای ترکیب نتایج پژوهش‌های اولیه مقدار ضریب همبستگی (r) به عنوان اندازه اثر^۱ در نظر گرفته شد. اندازه‌های اثر ترکیبی ثابت و تصادفی بر اساس شاخص کوهن^۲ تفسیر شد. برای بررسی ناهمگونی^۳ پژوهش‌های اولیه از شاخص‌های Q (کوکران^۴) و I^2 (Higgins & Thompson, 2002) استفاده شد. با توجه به معناداری Q و I^2 که نشان‌دهنده پراکندگی میان پژوهش‌های مورد بررسی است، مدل اثرهای تصادفی^۵ به عنوان مدل نهایی برای گزارش اندازه‌های اثر در این فراتحلیل انتخاب شد. بر اساس مدل اثرهای تصادفی یکی از علل اصلی تفاوت اندازه اثر در پژوهش‌های اولیه وجود متغیرهای مداخله‌کننده در روابط میان متغیر مستقل و وابسته است (هومن، ۱۳۸۷)؛ به نقل از خجسته مهر و همکاران، (۱۳۹۷)؛ بنابراین با استفاده از آماره Q میان گروهی^۶ به بررسی نقش متغیرهای تعدیل‌کننده رابطه انگیزه‌های فداکاری و کیفیت زناشویی پرداخته شد. معناداری شاخص تغییرپذیری اندازه اثر میان گروه‌ها (Q میان گروهی^۷) نشان‌دهنده تفاوت میانگین اندازه اثر در طبقه‌های مختلف است (Sirin, 2005). سوگیری انتشار نیز با ترسیم نمودار قیفی^۸ و آزمون N ایمن از خطای روزنتال^۹ مورد بررسی قرار گرفت. همه‌ی تجزیه و تحلیل‌های این پژوهش با استفاده از ویرایش دوم نرم‌افزار جامع آماری فراتحلیل (CMA-2^{۱۰}) انجام شد.

جامعه آماری این فراتحلیل شامل همه پژوهش‌های در دسترس مربوط به رابطه انگیزه‌های استقبالی و اجتنابی فداکاری با کیفیت زناشویی است که میان سال‌های ۱۹۹۸-۲۰۱۷ انجام شده است. برای شناسایی پژوهش‌های انجام‌شده در این موضوع، پایگاه‌های اطلاعاتی ایرانی از جمله، پایگاه مجلات تخصصی نور^{۱۱}،

-
1. effect size
 2. Cohen
 3. heterogeneity
 4. Cochran
 2. random effect modle
 6. Q-between (Qb)
 7. Q-between (Qb)
 8. funnel plot
 9. Rosental's fail- safe N test
 10. Comprehensive Meta- Analysis- version-2
 11. www.noormags.ir

پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی^۱، مرجع دانش سیویلیکا^۲، بانک اطلاعات نشریات کشور^۳، وبسایت مرکز اسناد و مدارک علمی ایران^۴، پایگاه استنادی علم جهان اسلام^۵ و پایگاه‌های اطلاعاتی لاتین همچون ساینس دایرکت^۶، گوگل اسکولار^۷، ویلی^۸، تیلور و فرانسیس^۹، سیج^{۱۰}، اریک^{۱۱}، ای پی ای^{۱۲}، جستور^{۱۳} و اسکوپوس^{۱۴} مورد جستجو قرار گرفتند. در این جستجو کلید واژه‌های انگیزه‌های فداکاری، انگیزه‌های استقبالی، انگیزه‌های اجتنابی، کیفیت زناشویی، رضایت زناشویی، سازگاری زناشویی، انگیزه‌های فداکاری در روابط زناشویی، انگیزه‌های استقبالی و اجتنابی فداکاری و کیفیت زناشویی، فراتحلیل و انگیزه‌های فداکاری مورد استفاده قرار گرفت. پس از شناسایی همه پژوهش‌های تمام متن منتشر شده و منتشر نشده (شامل مقاله و پایان‌نامه) در این زمینه، پژوهش‌هایی که شرایط ورود به این پژوهش داشتند انتخاب شدند. ملاک‌های ورود به این فراتحلیل عبارت بودند از: ۱- بررسی رابطه‌ی انگیزه‌های استقبالی و اجتنابی فداکاری با سازه‌های کیفیت زناشویی (رضایت، صمیمیت، تعهد، توافق^{۱۵} و سازگاری)، ۲- گزارش ضرایب همبستگی (۲)، ۳- چاپ مقاله‌ها در مجله‌های علمی پژوهشی معتبر میان سال‌های ۲۰۱۷-۱۹۹۸ (برای پژوهش‌های انجام‌شده در ایران محدودیت زمانی اعمال نشد)، ۴- انجام پایان‌نامه‌ها در دانشگاه‌های معتبر و مورد اعتماد بودن از نظر کیفیت تحقیق، ۵- ارائه گزارش پژوهش به زبان فارسی و یا انگلیسی.

در نهایت از ۶ پژوهش اولیه (آبوغیش، ۱۳۹۷؛ سلطانزاده اهوازی، ۱۳۹۱؛ کاوند، ۱۳۹۰؛ Figures, Mattingly & Clark, 2012; Impett, Javam & et al, 2013; 2008) که مطابق با ملاک‌های ورود این فراتحلیل بودند، ۱۸ ضریب همبستگی مستقل (واحد تحلیل پژوهش حاضر) برای رابطه انگیزه‌های استقبالی فداکاری و کیفیت زناشویی و ۱۸ ضریب همبستگی مستقل برای رابطه انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و کیفیت

-
1. www.sid.ir
 2. www.civilica.com
 3. www.magiran.com
 4. www.irandoc.ac.ir
 5. www.isc.gov.ir
 6. www.sciencedirect.com
 7. www.google scholar.com
 8. www.onlinelibrary.wiley.com
 9. www.tandfonline.com
 10. www. Journals.sagepub.com
 11. www.eric.ed.gov
 12. www. Psycnet.apa.org
 13. www.jstor.org
 14. www.scopus.com
 15. agreement

زناشویی استخراج و به‌عنوان نمونه‌های مستقل وارد فراتحلیل شد. انجام فراتحلیل بر تعداد مطالعاتی بسیار کمتر از این نیز به شرط رعایت ملاک‌ها و شرایط، قابل قبول می‌باشد (Borenstein, Hedges, Higgins & Rothstein, 2009؛ هومن، ۱۳۸۷). برای اطمینان از دقت و کیفیت داده‌های استخراج شده، نتایج جستجو توسط نویسندگان مقاله مورد بررسی قرار گرفت و در صورت وجود اختلاف نظر تا رسیدن به نتیجه منطقی و نهایی بحث و تبادل نظر شد.

ابزارهای پژوهش

به منظور جمع‌آوری اطلاعات از فرم کاربرگ فراتحلیل استفاده شد. این فرم دربرگیرنده اطلاعات مربوط به پژوهش‌های اولیه در دو بخش کتابشناسی و روش‌شناسی بود. اطلاعاتی مانند عنوان پژوهش، نوع اثر، نویسنده، محل پژوهش، تاریخ اجرا یا انتشار و عنوان مجله در بخش کتابشناسی ثبت شد. بخش روش‌شناسی کاربرگ نیز دربرگیرنده‌ی اطلاعات مربوط به ویژگی‌های نمونه، حجم نمونه، اطلاعات ابزار، نوع ابزار جمع‌آوری اطلاعات، پایایی و روایی ابزارها، نوع روش پژوهش و روش‌های آماری مورد استفاده، فرضیه‌ها یا سؤال‌های پژوهش، مقادیر ضریب همبستگی مربوط به فرضیه‌های پژوهش و سطوح معناداری بود.

اخلاق در پژوهش

این مقاله از نوع فراتحلیل است و نمونه انسانی و حیوانی نداشته است.

یافته‌ها

جدول ۱ میانگین اندازه اثر کلی مطالعات را در مدل اثرهای ثابت و تصادفی در این فراتحلیل نشان می‌دهد. مقدار اندازه اثر به دست آمده بر اساس ضریب همبستگی پیرسون (r) در مدل اثرهای تصادفی برای رابطه انگیزه‌های استقبالی فداکاری و کیفیت زناشویی $0/385$ ، با مقادیر متناظر $Z = 13/460$ و $P = 0/001$ است که در سطح $P < 0/01$ معنادار می‌باشد. برای رابطه انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و کیفیت زناشویی $0/185$ - (با مقادیر متناظر $Z = -5/471$ و $P = 0/001$) است که در سطح $P < 0/01$ معنادار می‌باشد. بر اساس نظام رتبه‌بندی کوهن در تفسیر اندازه اثر با استفاده از آماره t ، مقدار $t > 0/5$ بزرگ، $r = 0/3$ متوسط و $r = 0/1$ کوچک ارزیابی می‌شود. (۱۹۶۹، به نقل از خجسته‌مهر و همکاران، ۱۳۹۷)؛ بنابراین اندازه اثر انگیزه‌های استقبالی فداکاری و کیفیت زناشویی متوسط و برای رابطه انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و کیفیت زناشویی کم‌تر از متوسط تلقی می‌شود.

جدول ۱. نتایج حاصل از آزمون Q و I²

مدل	تعداد مطالعات	اندازه اثر	اندازه اثر و فاصله اطمینان ۹۵٪		آزمون صفر (دو دامنه)		پراکندگی		مجذور I	
			حد بالا	حد پایین	نمره Z	P مقدار	مقدار Q	درجه آزادی		
انگیزه‌های استقبالی فداکاری و کیفیت زناشویی	۱۸	۰/۳۸۶	۰/۳۵۱	۰/۴۲۱	۱۹/۴۵۳	۰/۰۰۱**	۳۴/۸۷۹	۱۷	۰/۰۰۶*	۵۱/۲۶۰
انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و کیفیت زناشویی	۱۸	۰/۳۸۵	۰/۳۳۴	۰/۴۳۴	۱۳/۴۶۰	۰/۰۰۱**	-	-	-	-
انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و کیفیت زناشویی	۱۸	-۰/۱۸۲	-۰/۲۲۲	-۰/۱۴۳	-۸/۸۱۱	۰/۰۰۱**	۴۴/۸۵۸	۱۷	۰/۰۰۱**	۶۲/۱۰۳
انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و کیفیت زناشویی	۱۸	-۰/۱۸۵	-۰/۲۴۹	-۰/۱۲۰	-۵/۴۷۱	۰/۰۰۱**	-	-	-	-

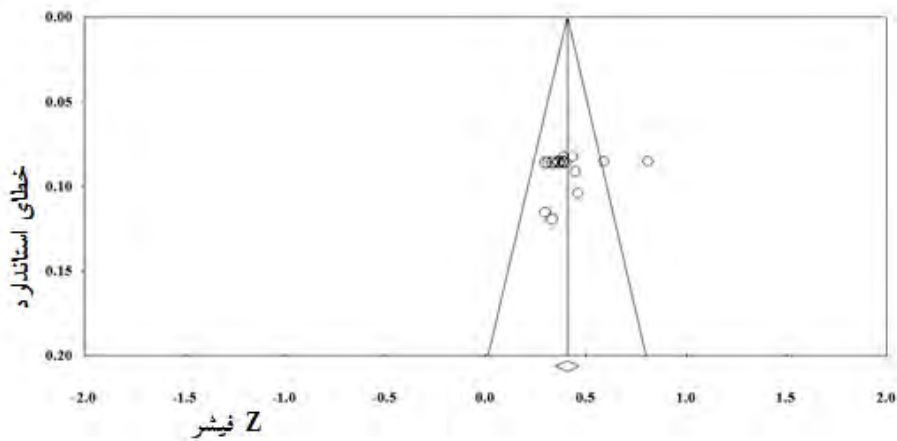
**P<۰/۰۱

* P<۰/۰۵

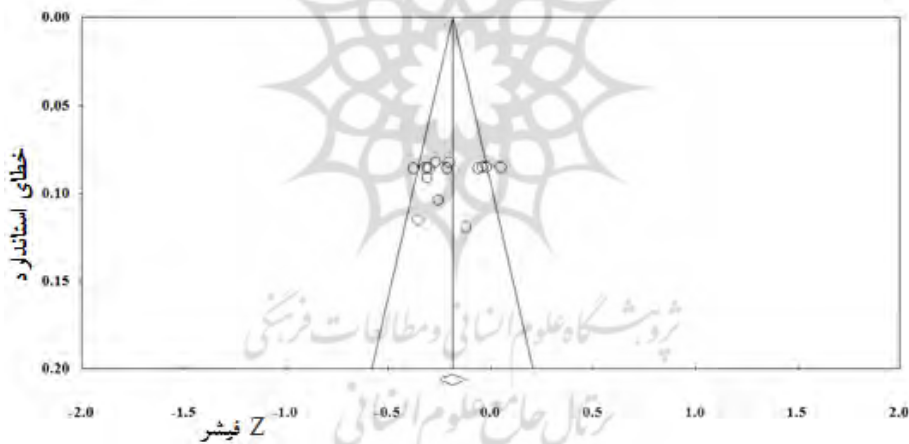
همانگونه که در جدول ۱ مشاهده می‌شود مقدار شاخص Q برای ۱۸ پژوهش مربوط به رابطه انگیزه‌های استقبالی فداکاری و کیفیت زناشویی (درجه آزادی=۱۷) به دست آمد که در سطح $P < 0/01$ معنادار است؛ و این نشانگر وجود ناهمگونی و عدم تجانس در اندازه اثر پژوهش‌های اولیه است. با توجه به حساسیت‌های آزمون Q، شاخص I^2 نیز به منظور بررسی ناهمگونی مورد استفاده قرار گرفته است. بر خلاف I^2 ، I^2 به پژوهشگران اجازه می‌دهد که درجه ناهمگونی را در تجزیه و تحلیل‌های مختلف مقایسه کنند. به‌طور کلی مقادیر I^2 اگر برابر با ۲۵٪، ۵۰٪ و ۷۵٪ باشد به ترتیب به‌عنوان ناهمگونی پایین، متوسط و بالا تعبیر می‌شود (Higgins & et al, 2003). مقدار این شاخص برابر ۵۱/۲۶۰ است که بیانگر ناهمگونی متوسط است؛ در واقع ۵۱/۲۶۰ درصد از تغییرات کل مطالعات به دلیل ناهمگونی مطالعات است.

همچنین مقدار شاخص Q برای ۱۸ پژوهش مربوط به رابطه انگیزه‌های اجتنابی و کیفیت زناشویی (درجه آزادی=۱۷) به دست آمد که در سطح $P < 0/01$ معنادار است؛ و این نشانگر وجود ناهمگونی و عدم تجانس در اندازه اثر پژوهش‌های اولیه است. مقدار شاخص I^2 برابر ۶۲/۱۰۳ است که بیانگر ناهمگونی متوسط است؛ معناداری این دو آزمون به معنای وجود پراکندگی و ناهمگونی در پژوهش‌های اولیه مورد بررسی و وجود متغیرهای تعدیل‌گر در رابطه‌ی میان انگیزه‌های استقبالی و اجتنابی فداکاری با کیفیت زناشویی است. در نتیجه مدل نهایی برای ترکیب اندازه‌های اثر، مدل اثرهای تصادفی است که مقادیر مربوط به آن در جدول ۱ ارائه شده است. برای بررسی سوگیری انتشار از روش ترسیم نمودار قیفی و N ایمن از خطای روزنتال استفاده شد. نمودار قیفی نموداری است که پراکندگی میانگین اثر پژوهش‌های اولیه را حول محور میانگین نشان می‌دهد. در نمودار قیفی اگر سوگیری انتشار وجود نداشته

باشد، انتظار این است که نمودار متقارن باشد (Littell, Corcoran, & Pillai, 2008). در این نمودار مقادیر اندازه اثر پژوهش‌های اولیه روی محور افقی و خطای معیار آن‌ها روی محور عمودی نمایش داده می‌شود.

تصویر ۱: نمودار کیفی تورش انتشار بر اساس اثرهای تصادفی در پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه رابطه انگیزه‌های استقبالی فداکاری و کیفیت زناشویی

تصویر ۲: نمودار کیفی تورش انتشار بر اساس اثرهای تصادفی در پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه رابطه‌ی انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و کیفیت زناشویی

با توجه به تصویر ۱ و ۲ تراکم پژوهش‌ها در بالای نمودار و تقارن آن‌ها در اطراف میانگین نشانگر نبود سوگیری انتشار در پژوهش‌های انتخاب شده برای بررسی رابطه‌ی انگیزه‌های استقبالی و اجتنابی فداکاری با کیفیت زناشویی بود.

جدول ۲: نتایج حاصل از محاسبات N ایمن از خطا

مقادیر N ایمن از خطای روزنتال کلاسیک						
شاخص آماری	مقدار Z مطالعات مشاهده شده	مقدار P مطالعات مشاهده شده	آلفا	دامنه	Z برای آلفا	تعداد مطالعات مشاهده شده
انگیزه‌های استقبالی و فداکاری و کیفیت زناشویی	۱۹/۲۷۸	۰/۰۰۱**	۰/۰۵۰	۲	۱/۹۵۹	۱۸
انگیزه‌های اجتنابی و فداکاری و کیفیت زناشویی	-۸/۸۷۲	۰/۰۰۱**	۰/۰۵۰	۲	۱/۹۵۹	۱۸

** $P < 0.01$ * $P < 0.05$

نتایج آزمون N ایمن از خطای روزنتال نیز نشان داد (جدول ۲) برای پژوهش‌های مربوط به رابطه انگیزه‌های استقبالی و اجتنابی با کیفیت زناشویی به ترتیب باید ۱۷۲۴ و ۳۵۱ پژوهش دیگر به پژوهش‌های مورد بررسی اضافه شود تا مقدار P دو دامنه بزرگتر از ۰/۰۵ شود و اثر کلی از نظر آماری معنادار نشود. بالا بودن تعداد پژوهش‌های مورد نیاز برای رسیدن اثر مشاهده شده به عدم معناداری برای رابطه انگیزه‌های استقبالی و اجتنابی و کیفیت زناشویی بیانگر دقت و صحت اطلاعات و نتایج به دست آمده است؛ بنابراین اندازه اثر کلی آن قابل اعتماد است و سوگیری انتشار هم نتایج را تهدید نمی‌کند.

همچنین با توجه به نتایج حاصل از آزمون Q و I² که بیانگر ناهمگونی و پراکندگی در پژوهش‌های مورد بررسی بود، نقش متغیرهای تعدیل‌کننده‌ای که ممکن است این ناهمگونی به دلیل اثر احتمالی آن‌ها رخ داده باشد، مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس نتایج به دست آمده در جدول ۳ اندازه اثر در مدل تصادفی برای پژوهش‌های انجام شده در خارج از ایران با اندازه نمونه ۱۲۵۵ برابر ۰/۳۲۷ و برای پژوهش‌های داخل کشور با اندازه نمونه ۱۰۷۸ برابر با ۰/۴۵۱ است که هر دو در سطح $P < 0.01$ معنادار می‌باشد. میزان اندازه اثر در پژوهش‌های داخل کشور بیشتر از پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور است. آماره‌ی Q برای محل پژوهش برابر با ۸/۴۹۷ (با مقادیر متناظر $df=1$ و $P=0.004$) است که به لحاظ آماری معنادار می‌باشد؛ بنابراین متغیر محل پژوهش به عنوان متغیر تعدیل‌کننده بر اندازه اثر مشاهده شده تأثیر دارد.

جدول ۳: نتایج اندازه‌های اثر ترکیبی مربوط به رابطه انگیزه‌های استقبالی و فداکاری و کیفیت

زناشویی به تفکیک متغیرهای تعدیل‌گر

تعدیل‌گر	تعداد مطالعه	اندازه نمونه	آزمون صفر دو دامنه			پراکندگی
			مقدار P	نمره Z	مقدار P	
محل پژوهش						
خارج از کشور	۱۰	۱۲۵۵	۰/۳۲۷	۹/۹۵۴	۰/۰۰۱**	۱
داخل کشور	۸	۱۰۷۸	۰/۴۵۱	۱۳/۱۲۱	۰/۰۰۱**	۱

** $P < 0.01$ * $P < 0.05$

با توجه به جدول ۴ اندازه اثر در مدل تصادفی برای رابطه انگیزه‌های اجتنابی و کیفیت زناشویی در پژوهش‌های انجام شده در خارج از ایران با اندازه نمونه ۱۲۵۵ برابر ۰/۲۳۷- و برای پژوهش‌های داخل کشور با اندازه نمونه ۱۰۷۸ برابر با ۰/۱۲۰- است که هر دو در سطح $P < ۰/۰۵$ معنادار می‌باشد. میزان اندازه اثر پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور بیشتر از داخل کشور است؛ اما آماره‌ی Q برای محل پژوهش (با مقادیر متناظر $Q = ۳/۶۲۱$ و $df = ۱$ و $P = ۰/۰۵۷$) به لحاظ آماری معنادار نیست. این بیانگر همگونی و نبود تفاوت معنادار میان پژوهش‌های انجام شده در داخل و خارج از کشور است. در نتیجه محل پژوهش در ناهمگونی پژوهش‌های اولیه نقشی ندارد.

جدول ۴: نتایج اندازه‌های اثر ترکیبی مربوط به رابطه انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و کیفیت

زناشویی به تفکیک متغیرهای تعدیل‌گر

تعدیل‌گر	تعداد مطالعه	اندازه نمونه	آزمون صفر دو دامنه		پراکندگی	مقدار P
			اندازه اثر تصادفی	نمره Z		
محل پژوهش						
خارج از کشور	۱۰	۱۲۵۵	-۰/۲۳۷	-۵/۶۴۳	۱	۰/۰۵۷
داخل کشور	۸	۱۰۷۸	-۰/۱۲۰	-۲/۵۷۴	۱	۰/۰۵۷

** $P < ۰/۰۱$ * $P < ۰/۰۵$

بحث و نتیجه‌گیری

میزان اندازه اثر در مدل اثرهای تصادفی برای رابطه‌ی انگیزه‌های استقبالی فداکاری و کیفیت زناشویی برابر با ۰/۳۸۵ بود که بر اساس شاخص کوهن (1969)، به نقل از (Sprenkle & Piercy, 2005) اندازه اثری متوسط تفسیر می‌شود. به این ترتیب انگیزه‌های استقبالی فداکاری با سازه‌های کیفیت زناشویی یک رابطه مثبت، در سطح متوسط دارد. همچنین اندازه اثر ترکیبی در مدل اثرهای تصادفی برای رابطه‌ی انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و کیفیت زناشویی برابر با ۰/۱۸۵- بود که اندازه اثری کوچک تفسیر می‌شود. ترکیب پژوهش‌های مورد بررسی در فرا تحلیل حاضر همسو با نتایج پژوهش‌های پیشین از جمله پژوهش کاوند (۱۳۹۰)؛ سلطانزاده اهوازی (۱۳۹۱)؛ Impett & et al (2010)؛ Impett & et al (2010)؛ Figures (2008) بر نقش مثبت انگیزه‌های استقبالی فداکاری و نقش منفی انگیزه‌های اجتنابی فداکاری بر کیفیت زناشویی صحه گذاشت. با توجه به جستجوی پژوهشگران این پژوهش، تاکنون پژوهشی به صورت فرا تحلیل پیرامون رابطه‌ی انگیزه‌های استقبالی و اجتنابی فداکاری با کیفیت زناشویی انجام نشده بود، بنابراین امکان مقایسه‌ی نتایج این فرا تحلیل با پژوهشی از نوع خودش برای تبیین چرایی رابطه‌ی مثبت انگیزه‌های استقبالی فداکاری و رابطه‌ی منفی انگیزه‌های اجتنابی فداکاری با کیفیت زناشویی وجود نداشت؛ بنابراین برای تبیین یافته‌های مربوط به این سؤال پژوهش به ادبیات نظری و تجربی حاصل از پژوهش‌های منفرد انجام شده در این زمینه

استناد می‌شود. بیشتر پژوهش‌های اولیه نشان می‌دهد افراد هنگام فداکاری برای دستیابی به اهداف استقبالی (همانند علاقه و عشق به همسر، احساس رضایت و خشنودی) کیفیت زناشویی خود را بهتر ارزیابی می‌کنند (Impett & et al, 2005; Impett & et al, 2010; Impett & et al, 2010; Impett & et al, 2014). برخلاف آن، همانگونه که Impett & et al (2005) عنوان می‌کنند، فداکاری‌هایی که به منظور دوری از نتایج منفی انجام می‌شوند، یعنی فداکاری با انگیزه اجتنابی، شادی و آسودگی خاطر کمتری در پی دارند و علاوه بر آن موجب کاهش رضایت از زندگی، کاهش رضایت از رابطه و به احتمال بیشتر افزایش اثرات منفی و ناسازگاری در رابطه می‌شود. اصالت یا احساس واقعی بودن یکی از عوامل تبیین‌کننده‌ی نوع رابطه‌ی انگیزه‌های فداکاری با کیفیت زناشویی است. در شرایط استقبالی، افراد هنگام فداکاری برای همسر احساس اصالت بیشتری دارند در نتیجه آن‌ها احساس بهتری نسبت به فداکاری داشته و خوشبختی ارتباطی بیشتری تجربه کنند؛ اما در شرایط اجتنابی افراد احساس عدم اصالت می‌کنند و گذشتن از منافع خود برای اجتناب از پیامدهای منفی را خیانت به نیازهای خودشان می‌دانند (Neff & Harter, 2002; Roloff & Cloven¹, 1990; Impett, Le & et al, 2013)؛ بنابراین انگیزه‌های اجتنابی فداکاری موجب تجربه عواطف منفی و مانع از ایجاد صمیمیت می‌شود (Impett & et al, 2012; Kogan & et al, 2010). علاوه بر این رابطه منفی به دست آمده برای انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و رابطه مثبت به دست آمده برای انگیزه‌های استقبالی فداکاری تا حدودی توسط نوع عواطف (مثبت و منفی) تجربه شده هنگام فداکاری قابل تبیین است. افراد دارای انگیزه‌های استقبالی در مقایسه با افراد دارای انگیزه‌های اجتنابی هنگام چشم‌پوشی کردن از منافع خود برای همسر، عواطف مثبت‌تری تجربه می‌کنند و این موضوع به افزایش کیفیت زناشویی آن‌ها منتهی می‌شود (Impett & et al, 2010; Impett & et al, 2014).

در پژوهش حاضر با بررسی نقش متغیر تعدیل‌گر محل پژوهش، مشخص شد مقدار اندازه اثر میان انگیزه‌های استقبالی فداکاری و کیفیت زناشویی در پژوهش‌های صورت گرفته در ایران (۰/۴۵۱) بیشتر از کشورهای دیگر (۰/۳۲۷) است. برای تبیین این یافته می‌توان اینگونه گفت که بیشتر بودن رابطه‌ی انگیزه‌های استقبالی فداکاری و کیفیت زناشویی در داخل کشور احتمالاً ناشی از ارزش‌های فرهنگی اجتماعی غالب در ایران و اهمیت و ارزشمندی فداکاری در آموزه‌های دینی باشد. خجسته‌مهر و همکاران (۱۳۹۷) در یک پژوهش فراتحلیل نشان دادند رابطه مثبت میان فداکاری و کیفیت زناشویی در جامعه ایرانی به مراتب بیشتر از جوامع دیگر است؛ بنابراین ممکن است افراد با تأسی از الگوهای دینی-مذهبی و به‌خاطر انگیزه‌های استقبالی همچون رضایت خداوند، کسب ثواب اخروی و رفتن به بهشت و ... فداکاری کنند؛ و این موضوع

رضایت خاطر بیشتر و عواطف مثبت‌تری در آن‌ها ایجاد کرده و در نتیجه کیفیت زناشویی مثبت‌تری تجربه کنند.

در بررسی نقش متغیر تعدیل‌گر محل پژوهش، مقدار اندازه اثر رابطه میان انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و کیفیت زناشویی در پژوهش‌های داخلی و خارجی تفاوت معناداری نداشت به عبارت دیگر از لحاظ میزان اندازه اثر رابطه منفی میان انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و کیفیت زناشویی در پژوهش‌های داخلی و خارجی تفاوت معناداری وجود ندارد و رابطه میان این دو متغیر همواره منفی می‌باشد و این رابطه وابسته به فرهنگ نیست. تبیین احتمالی برای معنادار نشدن تفاوت میزان اندازه اثر در پژوهش‌های داخلی و خارجی را می‌توان در تجربه عدم اصالت و عواطف منفی توسط افراد هنگام فداکاری با اهداف اجتنابی جستجو نمود که سبب می‌شود افراد کیفیت زناشویی خود را منفی ارزیابی کنند (Neff & Harter, 2002; Roloff & Cloven, 1990). همچنین مطابق آنچه به نقل از (Impett, Le & et al, 2013; Impett & et al, 2012; Kogan & et al, 2010). همچنین مطابق آنچه (Impett, Le & et al (2013) در پژوهش خود مشخص ساختند تفاوت‌های فردی در سطوح وابستگی متقابل تعیین‌کننده پیامدهای فردی و میان فردی فداکاری با انگیزه‌های اجتنابی است؛ در واقع به اعتقاد Impett, Le & et al خودتوصیفی مستقل از دیگران^۱ در مقایسه با خود توصیفی وابسته به دیگران^۲ سبب احساس عدم اصالت هنگام فداکاری با اهداف اجتنابی می‌شود که این فقدان اصالت به نوبه خود از بهزیستی و کیفیت رابطه افراد می‌کاهد؛ بنابراین ممکن است آزمودنی‌های پژوهش‌های اولیه حاضر در این فراتحلیل نیز از نظر سطوح وابستگی متقابل پایین باشند و بر اثر فداکاری با انگیزه‌های اجتنابی پیامدهای منفی تجربه کرده باشند. البته نیاز است در پژوهش‌های میان فرهنگی آتی نقش وابستگی متقابل مورد بررسی بیشتری قرار گیرد تا مشخص شود که آیا این متغیر می‌تواند تعدیل‌کننده رابطه انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و کیفیت زناشویی باشد یا خیر؟

محدودیت‌ها و پیشنهادها

از جمله محدودیت‌هایی که این پژوهش با آن مواجه بود می‌توان به عدم گزارش ضرایب همبستگی در برخی پژوهش‌های اولیه اشاره کرد که سبب کنار گذاشتن آن‌ها از فراتحلیل و از دست رفتن نتایج حاصل از آن‌ها شد؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود ویراستاران و سردبیران مجله‌های علمی، پژوهشگران را ترغیب کنند تا گزارش جامع و کاملی از جزئیات آماری به‌ویژه مقادیر اندازه اثر مربوط به پژوهش خود ارائه دهند. بیشتر پژوهش‌های اولیه حاضر در این فراتحلیل از سنجه‌های خودگزارشی استفاده کرده بودند و با توجه به

-
1. independent self-construal
 2. interdependent self-construal

محدودیت‌های این ابزارها در سنجش پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های منفرد آتی روابط این متغیرها با سایر روش‌ها نیز مورد بررسی قرار گیرد. همچنین پیشنهاد می‌شود انجام پژوهش‌های متعدد پیرامون رابطه انگیزه‌های فداکاری و کیفیت زناشویی در جوامع مختلف مورد استقبال قرار گیرد تا با در کنار هم قرار دادن نمونه‌های بیشتری از یک جامعه، بتوان برآورد دقیق‌تری از واقعیت جامعه به دست آورد. همچنین نتایج حاصل از این فراتحلیل نشان داد رابطه انگیزه‌های استقبالی فداکاری و کیفیت زناشویی متأثر از بافت فرهنگی اجتماعی پژوهش است؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود در مطالعات میان فرهنگی، این رابطه بیشتر آزمایش و مطالعه شود. همچنین مشاوران و درمانگران حوزه ازدواج و خانواده، به نقش فداکاری با انگیزه‌های استقبالی در بهبود کیفیت روابط زوجین تأکید کنند.

تعارض منافع

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده دوم مقاله در دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز است و هیچ‌گونه تعارض منافی برای این پژوهش وجود ندارد.

منابع

- آلبوغبیش، ت (۱۳۹۷). پیش‌بینی رضایت زناشویی مردان و زنان بر اساس متغیرهای انگیزه‌های استقبالی، انگیزه‌های اجتنابی فداکاری و رفتارهای فداکارانه. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- خجسته مهر، ر؛ کراچیان، م و شیرالی‌نیا، خ (۱۳۹۳). نقش واسطه‌ای ادراک رفتارهای فداکارانه همسر، در رابطه‌ی میان سبک‌های دلبستگی و کیفیت زناشویی. دو فصلنامه روانشناسی خانواده ۱ (۲)، ۳-۱۴. <http://ijfp.ir/article-1-58-fa.html>
- خجسته مهر، ر، آقائی، ز و امیدیان، م (۱۳۹۷). فراتحلیل رابطه فداکاری و کیفیت زناشویی. روانشناسی معاصر ۱۲ (۲). ۱۴۲-۱۵۳. http://bjcp.ir/browse.php?a_code=A-10-2384-1&slc_lang=fa&sid=1
- دهقان پور، ث (۱۳۹۵). رابطه تعهد، ادراک انصاف و رضایت زناشویی با فداکاری در زنان متأهل شهر اهواز. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- سلطانزاده اهوازی، س (۱۳۹۱). بررسی یک مدل پیشنهادی برای پیش‌بینی‌ها و پیامدهای فداکاری در ازدواج در والدین دانش‌آموزان مدارس دخترانه‌ی مقطع راهنمایی شهر اهواز. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.

کاوند، م (۱۳۹۰). بررسی رابطه رفتارهای فداکارانه، انگیزه‌های فداکاری و ادراک انصاف با صمیمیت زناشویی در والدین دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهر بروجرد. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.

هومن، ح (۱۳۸۷). راهنمای عملی فرا تحلیل در پژوهش علمی، تهران: سمت.

References

- Blair, S. L., (1993). Employment, family, and perception of marital quality among husbands and wives. *Journal of family issues*, 14, 189-212. [<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/019251393014002003>]
- Borenstein, M. Hedges, L. V., Higgins, J. P. T. & Rothstein, H. R. (2009). *Introduction to meta-analysis*. New York: John Wiley & Sons.
- Elliot, A. J., Chirkov, V. I., Kim, Y., & Sheldon, K. M. (2001). A cross-cultural analysis of avoidance (relative to approach) personal goals. *Psychological Science*, 12(6), 505-510. [<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1111/1467-9280.00393>]
- Elliot, A. J., Gable, S. L., & Mapes, R. R. (2006). Approach and avoidance motivation in the social domain. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32(3), 378-391. [<https://psycnet.apa.org/record/2006-01773-009>]
- Figuerres, K. SH (2008). *Sacrifice in Marriage: Motives, Behaviors, and Outcomes*. Brigham Young University – Provo.
- Higgins, J., & Thompson, S. G. (2002). Quantifying heterogeneity in a meta-analysis. *Statistics in medicine*, 21, 1539-1558. [<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/12111919>]
- Impett, E. A., Gable, S. L., & Peplau, L. A. (2005). Giving up and giving in: the costs and benefits of daily sacrifice in intimate relationships. *Journal of personality and social psychology*, 89(3), 327. [<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/16248717>]
- Impett, E. A., Gere, J., Kogan, A., Gordon, A. M., & Keltner, D. (2014). How sacrifice impacts the giver and the recipient: Insights from approach-avoidance motivational theory. *Journal of personality*, 82(5), 390-401. [<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24007506>]
- Impett, E. A., & Gordon, A. (2008). For the good of others: Toward a positive psychology of sacrifice. *Positive psychology: Exploring the best in people*, 2, 79-100. [<https://psycnet.apa.org/record/2008-13954-005>]
- Impett, E. A., Gordon, A. M., Kogan, A., Oveis, C., Gable, S. L., & Keltner, D. (2010). Moving toward more perfect unions: daily and long-term consequences of approach and avoidance goals in romantic relationships. *Journal of personality and social psychology*, 99(6),

- 948.[<https://psycnet.apa.org/record/2010-15350-001>]
- Impett, E. A., Javam, L., Le, B. M., Asyabi-Eshghi, B., & Kogan, A. (2013). The joys of genuine giving: Approach and avoidance sacrifice motivation and authenticity. *Personal Relationships*, 20(4), 740-754.[<https://psycnet.apa.org/record/2013-43003-010>]
- Impett, E. A., Kogan, A., English, T., John, O., Oveis, C., Gordon, A. M., & Keltner, D. (2012). Suppression sours sacrifice: Emotional and relational costs of suppressing emotions in romantic relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 38, 707-720.[<https://pdfs.semanticscholar.org/8aa0/9ee13cc8674e8c0bc6a1e30f27229480c2f6.pdf>]
- Impett, E. A., Le, B. M., Asyabi-Eshghi, B., Day, L. C., & Kogan, A. (2013). To give or not to give? Sacrificing for avoidance goals is not costly for the highly interdependent. *Social Psychological and Personality Science*, 4(6), 649-657.[<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1948550612474673>]
- KhojastehMehr, R., Kavand, M., & Soudani, M. (2017). The Interaction between Sacrificing Behaviors and Equity Perception: How Does It Contribute to Marital Intimacy? *International Journal of Psychology*, 11, 175-195.[http://www.ijpb.ir/article_55626.html]
- Kogan, A., Impett, E. A., Oveis, C., Hui, B., Gordon, A. M., & Keltner, D. (2010). When giving feels good the intrinsic benefits of sacrifice in romantic relationships for the communally motivated. *Psychological Scienc.*[<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21078893>]
- Lawrence, E., Barry, R. A., Langer, A., & Brock, R. L. (2009). Assessment of marital satisfaction. *Encyclopedia of human relationships*, 1028-1030.[<https://pdfs.semanticscholar.org/9c0b/8bec4da638f3e50317ea32c6a4b45783f213.pdf>]
- Littell, J. H., Corcoran, J., & Pillai, V. (2008). *Systematic reviews and meta-analysis*. Oxford University Press.
- Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological review*, 98(2), 224-253.[<https://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2F0033-295X.98.2.224>]
- Mattingly, B. A. (2008). The effects of sacrifice types and motives on romantic relationship quality. *The New School Psychology Bulletin*, 5(2), 27-30. [<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.836.2563&rep=rep1&type=pdf>]
- Mattingly, B. A., & Clark, E. M. (2012). Weakening relationships we try to preserve: Motivated sacrifice, attachment, and relationship quality. *Journal of Applied Social Psychology*, 42(2), 373-386.

- [<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1559-1816.2011.00893.x>]
- Neff, K. D., & Harter, S. (2002). The authenticity of conflict resolutions among adult couples: Does women's other-oriented behavior reflect their true selves? *Sex Roles*, 47, 403–417. [<https://link.springer.com/article/10.1023/A:1021692109040>]
- Ruppel, E. K., & Curran, M. A. (2012). Relational sacrifices in romantic relationships: Satisfaction and the moderating role of attachment. *Journal of Social and Personal Relationships*, 29, 508–529. [<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0265407511431190>]
- Sirin, S. R. (2005). Socioeconomic status and academic achievement: A meta-analytic review of research. *Review of educational research*, 75(3), 417–453. [<https://psycnet.apa.org/record/2005-11732-004>]
- Sprenkle, D. H., & Piercy, F. P. (Eds.). (2005). *Research methods in family therapy*. Guilford Press. New York, second edition.
- Stafford, L., David, P., & McPherson, S. (2014). Sanctity of marriage and marital quality. *Journal of Social and Personal Relationships*, 31, 54–70. [<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0265407513486975>]
- Stanley, S. M., Whitton, S. W., Sadberry, S. L., Clements, M. L., & Markman, H. J. (2006). Sacrifice as a predictor of marital outcomes. *Family process*, 45(3), 289–303. [<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1545-5300.2006.00171.x>]
- Tang, C. Y., Curran, M., & Arroyo, A. (2014). Cohabitators' reasons for living together, satisfaction with sacrifices, and relationship quality. *Marriage & Family Review*, 50, 598–620. [<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01494929.2014.938289>]
- Totenhagen, C. J., Curran, M. A., Serido, J., & Butler, E. A. (2013). Good days, bad days Do sacrifices improve relationship quality? *Journal of Social and Personal Relationships*, 30, 881–900. [<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0265407512472475>]
- Troxel, W. M. (2006). *Marital quality, communal strength, and physical health* (Doctoral dissertation, University of Pittsburgh).
- Van Lange, P. A., Rusbult, C. E., Drigotas, S. M., Arriaga, X. B., Witcher, B. S., & Cox, C. L. (1997). Willingness to sacrifice in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(6), 1373–95. [[link](#)]

References (In Persian)

- Albughbeysh, T. (2018). *The prediction marital satisfaction of men and women based on variables of approach motives, avoidance motives of sacrificing*

- behavior*. Unpublished master's thesis, Psychological and Educational Department, Shahid Chamran University of Ahvaz.
- Dehghanpour, S. (2016). [The relation of commitment, fairness perception, and marital satisfaction with sacrifice in married women in Ahvaz (Persian)] [MSc. thesis]. Ahvaz: Shahid Chamran University of Ahvaz.
- Soltanzade Ahvazi, S. (2013). *A study of a proposed model for the precedents and outcomes of sacrifice in marital life of the parents of female secondary student in Ahvaz*. Unpublished master's thesis, Psychological and Educational Department, Shahid Chamran University of Ahvaz.
- Kavand, M. (2012). *An investigation of the relation of sacrificing behaviors, motivations for sacrifice and perception of equity with marital intimacy in ll nnnntrry cllll rr's aarttt s in oojjjj rrd*. Unpublished master's thesis, Psychological and Educational Department, Shahid Chamran University of Ahvaz.
- Khojastehmehr, R., Aghaei, Z., & Omidian, M. (2017). Meta-Analysis of the Relationship Between Sacrifice and Marital Quality. *Contemporary Psychology*, 12(2), 142-153. [[link](#)]
- Khojasteh Mehr, R., Kerachian, M., & Shirali Nia, Kh. (2015). [Mediating role of spouse's perception of sacrificing behaviors in the relationship between attachment styles and marital quality (Persian)]. *Family Psychology*, 1(2), 31-40. [[link](#)]
- Hooman, H. A. (2008). *Handbook On Meta-Analysis in Scientific research*. Tehran: samt.